

16 (1985) Nr. 1

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1985 Nr. 113

A. TITEL

*Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Duitse
Democratische Republiek inzake de zorg voor de oorlogsgraven van
staatsburgers van het Koninkrijk der Nederlanden in de
Duitse Democratische Republiek
Berlijn (Oost), 4 juli 1985*

B. TEKST**Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van de Duitse Democratische Republiek inzake de zorg voor de oorlogsgraven van staatsburgers van het Koninkrijk der Nederlanden in de Duitse Democratische Republiek**

De Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van de Duitse Democratische Republiek,

geleid door de wens de grondslagen voor de zorg voor de oorlogsgraven van staatsburgers van het Koninkrijk der Nederlanden in de Duitse Democratische Republiek vast te stellen,

zijn als volgt overeengekomen:

Artikel 1

1. Deze Overeenkomst regelt de beginselen inzake de instandhouding en het onderhoud van de graven alsmede inzake het opgraven en overbrengen, respectievelijk herbegraven van de stoffelijke resten van staatsburgers van het Koninkrijk der Nederlanden die door handelingen tijdens of aan de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog zijn overleden en op het grondgebied van de Duitse Democratische Republiek zijn begraven – hierna te noemen „Nederlandse oorlogsgraven”

2. De Regering van het Koninkrijk der Nederlanden overhandigt de Regering van de Duitse Democratische Republiek ter verificatie door de bevoegde autoriteiten van de Duitse Democratische Republiek een lijst waarop gegevens betreffende Nederlandse oorlogsgraven staan vermeld. Als resultaat van de verificatie overhandigt de Regering van de Duitse Democratische Republiek een lijst van de Nederlandse oorlogsgraven die zich op het grondgebied van de Duitse Democratische Republiek bevinden. De lijst kan in wederzijds overleg worden aangevuld en gewijzigd.

3. De Regering van de Duitse Democratische Republiek bevestigt dat de in de tussen de Overeenkomstsluitende Partijen overeengekomen lijst genoemde Nederlandse oorlogsgraven op het grondgebied van de Duitse Democratische Republiek overeenkomstig de wettelijke voorschriften van de Duitse Democratische Republiek en in overeenstemming met de Verdragen van Genève betreffende de bescherming van oorlogsslachtoffers van 12 augustus 1949 worden geregistreerd, in stand gehouden en onderhouden.

Artikel 2

1. Maatregelen met betrekking tot de instandhouding en het onderhoud van de Nederlandse oorlogsgraven, die boven het in artikel 1, derde

Abkommen zwischen der Regierung des Königreiches der Niederlande und der Regierung der Deutschen Demokratischen Republik über die Behandlung der Kriegsgräber von Staatsbürgern des Königreiches der Niederlande in der Deutschen Demokratischen Republik

Die Regierung des Königreiches der Niederlande und die Regierung der Deutschen Demokratischen Republik, in dem Wunsch, die Grundsätze für die Behandlung der Kriegsgräber von Staatsbürgern des Königreiches der Niederlande in der Deutschen Demokratischen Republik festzulegen, sind wie folgt übereingekommen:

Artikel I

(1) Das vorliegende Abkommen regelt die Grundsätze für die Instandhaltung und Pflege der Gräber sowie die Exhumierung und Überführung bzw. Umbettung sterblicher Überreste von Staatsbürgern des Königreiches der Niederlande, die durch Einwirkungen oder an den Folgen des zweiten Weltkrieges umgekommen und auf dem Hoheitsgebiet der Deutschen Demokratischen Republik bestattet sind – im folgenden als »niederländische Kriegsgräber« bezeichnet.

(2) Die Regierung des Königreiches der Niederlande übergibt der Regierung der Deutschen Demokratischen Republik eine Aufstellung der bekannten Angaben über niederländische Kriegsgräber zur Prüfung durch die zuständigen Organe der Deutschen Demokratischen Republik. Im Ergebnis der Prüfung übergibt die Regierung der Deutschen Demokratischen Republik eine Liste der auf dem Hoheitsgebiet der Deutschen Demokratischen Republik befindlichen niederländischen Kriegsgräber. Die Liste kann im beiderseitigen Einvernehmen erweitert und verändert werden.

(3) Die Regierung der Deutschen Demokratischen Republik bestätigt, daß die in der zwischen den Abkommenspartnern vereinbarten Liste genannten niederländischen Kriegsgräber auf dem Hoheitsgebiet der Deutschen Demokratischen Republik entsprechend den Rechtsvorschriften der Deutschen Demokratischen Republik und in Übereinstimmung mit den Genfer Abkommen zum Schutze der Kriegsoffer vom 12. August 1949 erfaßt, erhalten und gepflegt werden.

Artikel 2

(1) Maßnahmen zur Instandhaltung und Pflege der niederländischen Kriegsgräber, die über die Festlegung in Artikel 1 Absatz 3 hinausgehend

lid, vastgelegde uitgaan en door de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden worden gewenst, worden tussen de in artikel 4 aangewezen instellingen overeengekomen. De Regering van de Duitse Democratische Republiek waarborgt dat de overeengekomen werkzaamheden door organen en instellingen van de Duitse Democratische Republiek worden uitgevoerd.

2. De in het eerste lid genoemde werkzaamheden met betrekking tot de instandhouding en het onderhoud van de graven omvatten tuinmans- en instandhoudingswerkzaamheden evenals de vervanging, het oprichten en veranderen van grafstenen e.d.; de omvang ervan wordt tussen de in artikel 4 aangewezen instellingen afzonderlijk overeengekomen. Indien wordt overeengekomen dat materiaal door de Oorlogsgravenstichting beschikbaar wordt gesteld, dan wordt de invoer ervan in de Duitse Democratische Republiek toegestaan vrij van rechten.

3. Bij het sluiten van de overeenkomsten inzake instandhoudings- en onderhoudswerkzaamheden worden de plaatselijk dan van kracht zijnde voorwaarden inzake de desbetreffende begraafplaatsen, de algehele aanleg van de graven en dergelijke, evenals de Nederlandse tradities met betrekking tot de vormgeving aan oorlogsgraven, wanneer deze niet in strijd zijn met de wettelijke voorschriften van de Duitse Democratische Republiek, in acht genomen.

4. De uitvoering van alle ingevolge het eerste lid overeengekomen werkzaamheden met betrekking tot de instandhouding en het onderhoud van de Nederlandse oorlogsgraven geschiedt op kosten van de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden.

Artikel 3

1. Het opgraven en overbrengen, respectievelijk herbegraven van de stoffelijke resten van Nederlandse staatsburgers geschieden in overeenstemming met de wettelijke voorschriften van de Duitse Democratische Republiek; voor elk afzonderlijk geval is voorafgaand toestemming nodig van de bevoegde autoriteiten van de Duitse Democratische Republiek.

2. Het herbegraven van stoffelijke resten op last van de Duitse Democratische Republiek vindt alleen plaats, wanneer het algemeen belang dit dringend vereist. Van voornemens terzake wordt de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden tijdig langs diplomatieke weg op de hoogte gebracht. Aan wensen van Nederlandse zijde met betrekking tot het overbrengen, respectievelijk herbegraven wordt voor zover mogelijk voldaan.

3. De Regering van de Duitse Democratische Republiek stelt de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden onverwijld langs diploma-

von der Regierung des Königreiches der Niederlande gewünscht werden, sind zwischen den im Artikel 4 benannten Einrichtungen zu vereinbaren. Die Regierung der Deutschen Demokratischen Republik gewährleistet, daß die vereinbarten Arbeiten von Organen und Einrichtungen der Deutschen Demokratischen Republik durchgeführt werden.

(2) Der Umfang der im Absatz 1 genannten Arbeiten für die Instandhaltung und Pflege der Gräber umfaßt gärtnerische und Instandhaltungsarbeiten sowie den Ersatz, die Aufstellung und Veränderung von Grabsteinen, Grabplatten u. ä. und wird zwischen den im Artikel 4 benannten Einrichtungen gesondert vereinbart. Wurde vereinbart, daß durch die »Oorlogsgravenstichting« Material bereitgestellt wird, so wird die Einfuhr in die Deutsche Demokratische Republik frei von Zollgebühren gestattet.

(3) Bei dem Abschluß der Vereinbarungen zu Instandhaltungs- und Pflegearbeiten sind die jeweiligen örtlichen Bedingungen der in Frage kommenden Friedhöfe, die Gesamtanlage der Gräber u. ä. sowie die niederländischen Traditionen in bezug auf die Gestaltung von Kriegsgräbern, sofern sie nicht den Rechtsvorschriften der Deutschen Demokratischen Republik widersprechen, zu berücksichtigen.

(4) Die Durchführung aller nach Absatz 1 vereinbarten Arbeiten zur Instandhaltung und Pflege der niederländischen Kriegsgräber erfolgt auf Kosten der Regierung des Königreiches der Niederlande.

Artikel 3

(1) Die Exhumierung und Überführung bzw. Umbettung der sterblichen Überreste niederländischer Staatsbürger wird in Übereinstimmung mit den Rechtsvorschriften der Deutschen Demokratischen Republik durchgeführt und bedarf in jedem Einzelfall der vorherigen Zustimmung der zuständigen Organe der Deutschen Demokratischen Republik.

(2) Umbettungen, die auf Veranlassung der Deutschen Demokratischen Republik vorgenommen werden, erfolgen nur, wenn hierfür ein dringendes öffentliches Interesse gegeben ist. Über diesbezügliche Vorhaben wird die Regierung des Königreiches der Niederlande auf diplomatischem Wege rechtzeitig unterrichtet. Wünschen der niederländischen Seite bezüglich der Überführung bzw. Umbettung wird nach Möglichkeit entsprochen.

(3) Die Regierung der Deutschen Demokratischen Republik wird die Regierung des Königreiches der Niederlande unverzüglich auf diploma-

tieke weg in kennis van verzoeken tot het opgraven van stoffelijke resten uit Nederlandse oorlogsgraven.

4. Bij het opgraven van stoffelijke resten met het oog op overbrenging kunnen gevolmachtigden van de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden aanwezig zijn.

5. Het opgraven en het herbegraven van stoffelijke resten worden uitsluitend verricht door de daarmee belaste bevoegde organen en instellingen van de Duitse Democratische Republiek.

6. Nadat de toestemming ingevolge het eerste lid is gegeven, worden de vereiste modaliteiten voor het overbrengen van de stoffelijke resten afzonderlijk overeengekomen.

7. Het op verzoek van Nederlandse kant uitgevoerde opgraven en overbrengen, respectievelijk herbegraven van stoffelijke resten geschieden op kosten van de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden.

Artikel 4

De Regering van de Duitse Democratische Republiek wijst het „Institut für Kommunalwirtschaft Dresden” en de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden wijst de „Oorlogsgravenstichting” aan als bij uitsluiting bevoegd de taken die deze Overeenkomst meebrengt uit te voeren, met inbegrip van de overeenkomstig artikel 2, eerste lid, en artikel 3, vijfde tot zevende lid, aan te gane overeenkomsten.

Artikel 5

1. Deze Overeenkomst treedt in werking op de dag waarop diplomatieke nota's zijn gewisseld waarbij de Overeenkomstsluitende Partijen elkaar hebben medegedeeld dat aan de op hen rustende constitutionele verplichtingen is voldaan.

2. Met betrekking tot de zorg voor de Nederlandse oorlogsgraven op het grondgebied van de Duitse Democratische Republiek is uitsluitend deze Overeenkomst van toepassing.

3. Deze Overeenkomst wordt voor onbepaalde tijd gesloten. Elk der beide Overeenkomstsluitende Partijen kan de Overeenkomst opzeggen door de andere Partij schriftelijk kennis te geven van de opzegging van de Overeenkomst. De Overeenkomst verliest zes maanden na ontvangst van de kennisgeving inzake de opzegging haar geldigheid.

tischem Wege über Anträge auf Exhumierung aus niederländischen Kriegsgräbern in Kenntnis setzen.

(4) Bei Exhumierungen zum Zwecke der Überführung können Beauftragte der Regierung des Königreiches der Niederlande anwesend sein.

(5) Exhumierungen und Umbettungen erfolgen ausschließlich durch die beauftragten zuständigen Organe und Einrichtungen der Deutschen Demokratischen Republik.

(6) Nach Vorliegen der Zustimmung gemäß Absatz 1 sind die erforderlichen Modalitäten zur Überführung sterblicher Überreste gesondert zu vereinbaren.

(7) Die auf Antrag der niederländischen Seite durchgeführten Exhumierungen, Überführungen bzw. Umbettungen erfolgen auf Kosten der Regierung des Königreiches der Niederlande.

Artikel 4

Die Regierung der Deutschen Demokratischen Republik benennt das Institut für Kommunalwirtschaft Dresden und die Regierung des Königreiches der Niederlande die »Oorlogsgravenstichting«, die für die Realisierung der sich aus diesem Abkommen ergebenden Aufgaben einschließlich der gemäß Artikel 2 Absatz 1 sowie Artikel 3 Absätze 5 bis 7 zu treffenden Vereinbarungen allein zuständig sind.

Artikel 5

(1) Dieses Abkommen tritt am Tage des diplomatischen Notenwechsels in Kraft, in welchem die Abkommenspartner sich gegenseitig die Erfüllung der ihnen obliegenden verfassungsmäßigen Voraussetzungen mitgeteilt haben.

(2) Für die Behandlung von niederländischen Kriegsgräbern auf dem Hoheitsgebiet der Deutschen Demokratischen Republik gilt ausschließlich dieses Abkommen.

(3) Dieses Abkommen wird für eine unbegrenzte Zeitdauer abgeschlossen. Jeder der beiden Abkommenspartner kann das Abkommen kündigen, indem er dem anderen Abkommenspartner schriftlich die Kündigung des Abkommens mitteilt. Das Abkommen verliert sechs Monate nach Eingang der Mitteilung über die Kündigung seine Gültigkeit.

GEDAAN te Berlijn, op 4 juli 1985, in twee originele exemplaren, elk in de Nederlandse en de Duitse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek.

*Voor de Regering van het
Koninkrijk der Nederlanden*

(w.g.) H. VAN DEN BROEK

*Voor de Regering van de
Duitse Democratische Republiek*

(w.g.) OSKAR FISCHER

GESCHEHEN in Berlin am 4. Juli 1985 in zwei Originalen, jedes in niederländischer und deutscher Sprache, wobei beide Texte gleichermaßen gültig sind.

*Für die Regierung des
Königreiches der Niederlande*

*Für die Regierung der
Deutschen Demokratischen Republik*

(w.g.) H. VAN DEN BROEK

(w.g.) OSKAR FISCHER

D. PARLEMENT

De Overeenkomst heeft ingevolge artikel 91, eerste lid, van de Grondwet de goedkeuring van de Staten-Generaal, alvorens het Koninkrijk aan de Overeenkomst kan worden gebonden.

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van de Overeenkomst zullen ingevolge artikel 5, eerste lid, in werking treden op de dag waarop diplomatieke nota's zijn gewisseld waarbij de Overeenkomstsluitende Partijen elkaar hebben medegedeeld dat aan de op hen rustende constitutionele verplichtingen is voldaan.

J. GEGEVENS

De in artikel 1, derde lid, bedoelde Verdragen van Genève betreffende de bescherming van oorlogsslachtoffers van 12 augustus 1949, zijn de volgende:

Verdrag van Genève voor de verbetering van het lot der gewonden en zieken, zich bevindende bij de strijdkrachten te velde,

Verdrag van Genève voor de verbetering van het lot der gewonden, zieken en schipbreukelingen van de strijdkrachten ter zee,

Verdrag van Genève betreffende de behandeling van krijgsgevangenen,

Verdrag van Genève betreffende de bescherming van burgers.

De Engelse en Franse tekst van deze vier Verdragen zijn afgedrukt in uitgave no. 24 van het Ministerie van Buitenlandse Zaken: „Diplomatieke Conferentie voor de nieuwe Rode Kruis Verdragen, Genève, 21 April-12 Augustus 1949”. De Nederlandse vertalingen van de Verdragen zijn geplaatst in *Trb.* 1951, resp. 72, 73, 74 en 75. Zie ook, laatstelijk, resp. *Trb.* 1980, 83, *Trb.* 1980, 84, *Trb.* 1980, 85 en *Trb.* 1983, 39.

Uitgegeven de *twaalfde* augustus 1985.

De Minister van Buitenlandse Zaken a.i.,

R. F. M. LUBBERS